

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ПРАЦІ
ІМЕНІ Ю. І. КУНДІЄВА НАМН УКРАЇНИ»
АСОЦІАЦІЯ АРАБСЬКИХ ЛІКАРІВ В УКРАЇНІ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СТРАДІНЯ (ЛАТВІЯ)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СВ. ЦАРИЦІ ТАМАРИ (ГРУЗІЯ)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. МІЦКЕВИЧА
(ПОЛЬЩА)
UKRAINIAN CHAMBER (США)**

**МАТЕРІАЛИ
І ВСЕСВІТНЬОГО КОНГРЕСУ З БІОЕТИКИ**

30 вересня 2025 року

ЗМІСТ

Archimandrite Adam V. Akhaladze. Bioethics in the context of the modern worldview space.....	7
Archimandrite Adam V. Akhaladze. Realities and dilemmas of surrogate reproduction.....	9
Беспалов В. П., Шопша О. Л. Подолання ПТСР у військових: ризик співзалежності та ресурс пари	12
Беленічев І. Ф., Утюж І. Г., Горчакова Н. В., Бухтіярова Н. В., Шумейко О.В., Клименко О. В. Аналітична філософія в фармакології – методологічний інструментарій для першого кроку до підвищення безпеки лікарської терапії.....	14
Бичкова С. А. Біоетичні аспекти лікування поранених військовослужбовців під час воєнного стану.....	17
Блажевич Ю. А., Середа Є. Р. Біоетичні проблеми, котрі постають перед інтернами-психіатрами.....	20
Бульда В. І., Асаулюк Т. Ю. Біоетичні аспекти фізичної терапії при цукровому діабеті.....	22
Величко О. Б. Людяність як осереддя професійної медичної емпатії.....	25
Голюк Є. Л., Поляченко Ю. В., Магомедов О. М. Біоетичні аспекти діяльності госпітальних банків кісткової тканини.....	29
Горенко Л.І. Феноменологічні аспекти біоетики в системі університетської освіти.....	34
Горчакова Н. О., Шумейко О. В., Клименко О. В. Фітотерапія як елемент біоетики у військовій медицині.....	39
Гусак П. Р. Природне право як підстава для позитивного права на життя.....	41
Джабара Т. Р. Біоетичні виклики в сфері репродуктивного здоров'я жінки в умовах воєнної та післявоєнної реальності.....	47
Джура О. Р., Матешук-Вацеба Л. Р., Пашкевич А. К., Зварич А. О. Здоров'я нації як важливий чинник її майбутнього розвитку..	48
Діденко І. А., Борейчук І. О., Марченко О. А., Куделя Л. А. Актуальні біоетичні питання у використанні відновлюваних джерел енергії.....	51

важливість формування психологічних навичок та підтримки сімейного середовища (Hrynzovskyi et al., 2024).

Таким чином, ефективна допомога військовим із ПТСР полягає у поєднанні стабілізації стану, повернення до власної цінності та поступового відновлення сімейних ролей. Паралельна підтримка дружини – індивідуальна і групова – знижує ризик співзалежності та вигорання, покращує якість стосунків і підсилює результати лікування. Така модель зберігає суб'єктність обох членів подружжя і створює умови для спільної адаптації до нового етапу життя після травматичного досвіду.

Бєленічев І. Ф.^а, Утюж І. Г.^б, Горчакова Н. В.^с,

Бухтіярова Н. В.^д,

Шумейко О.В.^е, Клименко О.В.^ф

^ад.мед.н., професор ^бЗапорізького державного медико-фармацевтичного університету; ^сд.мед.н., професор,

Національний медичний університет ім. О.О Богомольця;

^дд.мед.н., професор; ^ек.мед.н., доцент кафедри фармакології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;

^фк.мед.н., доцент кафедри фармакології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;

м. Запоріжжя, м. Київ, Україна

АНАЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ В ФАРМАКОЛОГІЇ – МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ПЕРШОГО КРОКУ ДО ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛІКАРСЬКОЇ ТЕРАПІЇ

Аналітична філософія у фармакології – інструментальний міждисциплінарний напрямок сучасної науки, який охоплює логіко-теоретичні питання про наукові засади та біоетичні аспекти застосування знань з молекулярної, фундаментальної та клінічної фармакології про закономірності дії ліків, характер доказів при доклінічній оцінці дії лікарських засобів, а також визначає етичну відповідальність у фармакотерапевтичних контекстах.

Аналітична філософія фармакології дозволяє створити логіко-теоретичну основу для вивчення фундаментальної основи лікарської терапії, коректно визначити вибір доклінічних та клінічних методів дослідження лікарських засобів, сформувати цілі соціальних та професійних аспектів вибору у призначенні лікарських засобів та створювати системні основи раціональної фармакотерапії. У фармакології аналітична філософія аналізує основи оцінки ліків та системи фармаконагляду, забезпечуючи концептуальну підтримку медичної та фармацевтичної практики. Аналітична філософія фармакології акцентує увагу на логічному аналізі, концептуальній ясності та використанні формальних моделей для осмислення ключових фармакологічних понять. Вона передбачає застосування філософських інструментів для ретельного аналізу фармакологічних концепцій, стандартів доказовості та причинно-наслідкових зв'язків, пов'язаних із дією лікарських засобів. Особлива увага приділяється проблемі оцінки безпеки: аналітична філософія фармакології розглядає її через призму філософських досліджень причинності та статистичних підстав для встановлення причинно-наслідкових висновків. Такий підхід поєднує інтереси як філософів науки, і практикуючих фармакологів.

Актуальність цього напрямку пов'язана з тим, що сучасні методики та стандарти оцінки профілю безпеки лікарських засобів переважно зосереджені на внутрішній валідності клінічних досліджень та рідко використовують альтернативні підходи.

Тим часом, аналіз взаємозв'язків «структура-дія», «структура-токсичність», «первинна мішень-токсичність» вимагає залучення додаткових стратегій – наприклад, спільного підтвердження гіпотези з опорою на різні типи доказів. Це може бути особливо згубно для оцінки безпеки, оскільки значна частина доказів про токсичність лікарського засобу та його побічні реакції на сучасному етапі розвитку медицини та фармакології базується на основі окремих експериментальних досліджень, окремих повідомлень від лікарів, випадків при проведенні клінічних досліджень, даних опитувань, які, згідно з

методичними рекомендаціями, (рандомізованими) експериментами. Незважаючи на те, що роль цих «нижчих» доказів все частіше визнається як достовірне джерело інформації, що сприяє оцінці профілю безпеки лікарських, сучасна практика стикається з труднощами у визначенні точного епістемологічного (пов'язаного з упізнанням) статусу подібних доказів та їх інтеграції зі стандартними методами перевірки.

У філософії медицини вже давно обговорюються питання об'єктивності оцінки ефективності та безпеки лікарських засобів, особливо інноваційних препаратів, що мають значний фінансово-політичний потенціал (наприклад, протипухлинні засоби, антиейджингові препарати, вакцини). Однак при цьому існує брак досліджень, присвячених специфічним філософським аспектам причинно-наслідкових зв'язків щодо оцінки безпеки та нешкідливості таких засобів.

Багато фармакологів, лікарів, філософів, правознавців та інших фахівців визнають сильні та слабкі сторони рандомізації як методу оцінки специфічної ефективності та безпеки лікарських засобів. Проте існуючий аналіз емпіричних даних не дає задовільного концептуального пояснення складності співвідношення ефективності та токсичності препаратів. У багатоцентрових клінічних дослідженнях головний акцент часто ставиться на хибнонегативні результати, тоді як хибнопозитивні, особливо в аспектах безпеки, залишаються в тіні.

З погляду аналітичної філософії, у фармакології поточні методи оцінки ефективності та безпеки, навіть при їх постійному вдосконаленні, упускають важливі філософські питання, що виникають при формулюванні причинно-наслідкових тверджень щодо побічних ефектів ліків.

Відомо, що докази побічних реакцій накопичуються поступово в міру тривалого застосування препарату; настає момент, коли накопичена інформація цілком переконливо вказує на причинно-наслідковий зв'язок, хоча формально цей зв'язок може ще не довести в рамках існуючих стандартів.

Сучасна епістемологія, орієнтована переважно на гіпотези, їх перевірку та відхилення (у тому числі через рандомізовані

контрольовані випробування, RCT), часто виявляється мало придатною для адекватної оцінки рідкісних, довгострокових або відстрочених побічних ефектів.

Аналітична філософія фармакології пропонує змінити стандарти доказів оцінки ефективності та безпеки через побудову єдиної епістемологічної структури, що поєднає різні типи доказів. Це може включати:

- формальний та концептуальний аналіз статистичних та причинно-наслідкових висновків;
- критичну оцінку поточної практики схвалення лікарських засобів та фармаконагляду;
- методи, що дозволяють підсумовувати та зіставляти докази з різних джерел (спontanних повідомлень, клінічних досліджень, фармако-епідеміології, даних постмаркетингового нагляду, механістичних даних);
- розробку теоретичних підстав нових стандартів доказовості, які будуть більш чутливими до безпеки та токсичності, особливо у довгостроковій перспективі.

Крім того, необхідно враховувати, що сьогодні оцінка лікарських засобів та їхня безпека часто контролюється переважно економічними вимірами – вартістю, прибутком, комерційними інтересами. Це може впливати на стандарти доказів, пріоритети досліджень та дозволи на використання продуктів, особливо інноваційних.

Таким чином, впровадження аналітичної філософії в фармакології може допомогти зробити важливий крок до підвищення безпеки лікарської терапії. Її методи можуть бути корисними при розробці прогностичних комп'ютерних моделей та інформаційних технологій, оцінці ризику, більш прозорому прийнятті рішень у фармаконагляді.

Бичкова С. А.

*к.мед.н., доцент, доцент кафедри внутрішньої медицини ННЦ
«Інститут біології та медицини» Київського національного
університету імені Тараса Шевченка;
м. Київ, Україна*